

Memòria 2012

Servei d'Estudis i Prospectives en Polítiques de Salut (SEPPS)

Barcelona, 29 de gener de 2013

Índex

Presentació del SEPPS	3
Memòria 2012.....	4
1. Generació de coneixement sustentat: projectes i cerca de fons	5
2. Divulgació de coneixement: presència en fòrums nacionals i internacionals	8
3. Assessoria sobre recerca i política sanitària	9
4. Col·laboració inter-institucional: universitats, xarxes	10
4.1 Universitats	10
4.2 Participació en xarxes de recerca internacionals/nacionals.....	11
5. Formació de personal	11

Presentació del SEPPS

La finalitat del Servei d'Estudis i Prospectives en Polítiques de Salut (SEPPS), unitat de recerca del CSC, és contribuir a reforçar el posicionament estratègic del CSC i els seus associats en el sector sanitari català, estatal i internacional, mitjançant la generació i divulgació de coneixement. Les línies d'acció corresponen als àmbits d'actuació del CSC: polítiques de salut i organització i gestió dels serveis de salut. Dins aquests àmbits, realitza en col·laboració amb els associats recerca aplicada i divulgació de coneixement; assessora sobre recerca i política sanitària a la direcció del CSC i grups de treball; i col·labora amb el món acadèmic i de recerca.

El SEPPS es va crear al 1996 i va rebre un nou impuls el 2004 amb la incorporació de la responsable de Recerca i Desenvolupament. Amb aquest canvi estratègic es va potenciar la recerca aplicada en àmbits clau per al CSC i els seus associats poc analitzats fins aleshores: noves experiències de gestió que emergien amb força en el sector, com ara la integració de serveis; o de nous fenòmens, com l'impacte de la immigració sobre el treball dels professionals sanitaris, que no estaven rebent suficient atenció en recerca a Catalunya i Espanya.

Des de la posició privilegiada del CSC – pont d'enllaç entre la formulació de polítiques sanitàries i la provisió de serveis – el SEPPS desenvolupa un tipus de recerca que implica la traducció directa del coneixement generat en propostes de millora per a l'organització dels serveis sanitaris i de polítiques sanitàries basades en evidència científica. Els destinataris directes són els centres associats, la direcció del CSC, l'administració pública i organismes internacionals com ara, l'OPS i l'OMS. Tot això, ha permès ampliar les línies de treball desenvolupades al SEPPS des de la seva creació i millorar els resultats obtinguts.

Des del 2004, el SEPPS ha liderat 10 projectes de recerca i 8 projectes de formació. La consolidació de la trajectòria de recerca, desenvolupada en col·laboració amb els associats, es va concretar l'any 2009 amb el reconeixement com a *grup de recerca emergent* de Catalunya per la Comissió d'Ajuts de Recerca del Departament d'Innovació, Universitats i Empresa de la Generalitat de Catalunya (2009-SGR670). En els darrers anys, el SEPPS s'ha convertit en un referent nacional i internacional en l'anàlisi de xarxes integrades de serveis de salut, integració assistencial i l'avaluació qualitativa dels sistemes de salut. La projecció internacional de la unitat, gràcies a la publicació en revistes internacionals i desenvolupament de projectes de recerca a Amèrica Llatina, va contribuir a que el CSC fos convidat a participar com a centre col·laborador de l'Organització Panamericana de la Salut en el desenvolupament de xarxes integrades de serveis a la regió i, molt recentment, també per l'OMS a Europa.

En l'àmbit de la difusió del coneixement, el SEPPS coordina la Comissió de Recerca Qualitativa; organitza les sessions tècniques, on hi ha una àmplia participació de professionals del sector, i participa en seminaris i cursos a Catalunya, Madrid i Amèrica Llatina; supervisa estudiants de màster, dins el conveni amb la UPF, i estudiants de doctorat. El SEPPS realitza també presentacions de resultats a les organitzacions, centres sanitaris i institucions que participen en els estudis. A més a més, publica articles científics en revistes nacionals i internacionals; comunicacions en congressos nacionals i internacionals; llibres i capítols de llibres; informes tècnics; manuals, tesines i tesis.

L'objectiu del SEPPS no només consisteix en generar i difondre coneixement, sinó en desenvolupar eines d'avaluació que poden ser utilitzades pels associats, la direcció, així com, altres proveïdors i l'autoritat sanitària. Entre d'altres, ha desenvolupat un marc conceptual i una guia per a l'anàlisi de les organitzacions sanitàries integrades; un instrument quantitatiu per avaluar la continuïtat assistencial (CCAENA) des del punt de vista dels usuaris; un altre, per mesurar l'equitat d'accés a l'atenció i les barreres a la utilització dels serveis sanitaris; i, actualment, està elaborant indicadors per mesurar la coordinació assistencial des del punt de vista dels serveis. Tots poden ser utilitzats pels associats per identificar àrees de millora a les organitzacions i també per fer benchmarking.

El SEPPS és una unitat petita i multidisciplinària, conformada per professionals de diferents àmbits de les ciències de la salut i socials, amb formació, experiències i habilitats complementàries de recerca qualitativa i quantitativa. La incorporació d'investigadors juniors i de suport administratiu ha estat possible per l'obtenció de fons de recerca de diferents organismes finançadors.

Memòria 2012

Introducció

Davant la reducció dels fons públics per al finançament de recerca a l'Estat i a Catalunya, i amb l'objectiu de mantenir l'esforç de consolidació de les línies de treball, aquest any l'estratègia del SEPPS ha estat reforçar la cerca de fons de recerca europeus, de socis internacionals per desenvolupar projectes conjunts i participació en debats d'experts d'organismes internacionals, així com la publicació de resultats en revistes científiques amb major factor d'impacte per tal de ser més competitiu en les convocatòries de recerca.

Fruit d'aquesta estratègia ha estat un dels fets més destacat enguany en **l'àmbit de recerca**: l'obtenció d'una nova subvenció de la Comissió Europea per desenvolupar el projecte *"Impacte de les estratègies alternatives d'integració assistencial en l'acompliment de les xarxes integrades de serveis de salut (RISS) en diferents sistemes de salut d'Amèrica Llatina – Equity-LA II"*. Selecció entre 1.173 propostes de recerca, rebrà un finançament de 5.926.937€ del 7è Programa Marc. Amb cinc anys de durada, donarà continuïtat al projecte Equity LA amb la incorporació de quatre països més.

Dins aquesta línia d'integració de serveis assistencials a Catalunya destaquem els avenços en l'elaboració d'un conjunt d'indicadors per mesurar la coordinació entre nivells assistencials en general i centrats en patologies cròniques, actualment en validació, que els associats i altres entitats podran utilitzar per identificar àrees de millora i per bench marking, en el marc del projecte *"La relació entre la continuïtat i la coordinació entre nivells assistencials en diferents entorns sanitaris"*, (Instituto de Salud Carlos III). A Llatinoamèrica, s'ha avançat l'anàlisi dels casos de Colòmbia i Brasil sobre l'acompliment de les xarxes integrades de serveis de salut en relació a l'accés a l'atenció, la coordinació i la continuïtat assistencial; així com en l'anàlisi comparatiu de les barreres d'accés i els determinants d'utilització dels sistemes públics de salut, en el marc del projecte europeu Equity LA (7è Programa Marc). En la línia de recerca d'atenció a la població immigrant, s'ha finalitzat l'anàlisi dels elements de les polítiques estatals i de Catalunya i Andalusia que influeixen en l'accés a una atenció sanitària de qualitat de la població immigrant i s'ha avançat amb l'anàlisi des del punt de vista del personal sanitari i usuaris immigrants, en el marc del projecte *"L'accés a l'atenció en salut adequada de la població immigrant des del punt de vista de les polítiques i dels agents implicats"* (Instituto de Salud Carlos III).

En l'àmbit de difusió de coneixement destaca l'esforç d'incrementar la presència en el debat nacional i internacional amb la preparació d'articles científics (12) i la comunicacions a congressos (5) i la reunió d'experts de l'OMS. Això s'ha fet sense descuidar els associats, on es troben els principals destinataris de la recerca aplicada del SEPPS mitjançant la comissió de recerca qualitativa, l'organització de les sessions tècniques del Consorci, participació en seminaris i docència en formació continuada i cursos de postgraus. Destaquem, la transformació del curs introductori en recerca qualitativa, ofert mitjançant UCf, en un curs modular, amb tres nivells introductori, intermedi i avançat, dirigits als professionals de salut de les entitats associades al CSC.

Un element a destacar en la **presència internacional** ha estat la preparació de la candidatura guanyadora conjunta del CSC i l'Escuela Andaluza de Salud Pública per organitzar el 5è congrés Europeu sobre Immigració i Salut, que es celebrarà a Granada el 2014 i del que el SEPPS, serà el responsable científic.

Les activitats desenvolupades en l'últim any, es presenten d'acord amb les grans línies d'actuació:

1. Generació de coneixement sustentat: projectes de recerca i cerca de fons
2. Divulgació del coneixement: presència en fòrums nacionals i internacionals
3. Assessorament sobre recerca i política sanitària
4. Col·laboració interinstitucional: universitats, centres i xarxes de recerca

1. Generació de coneixement sustentat: projectes i cerca de fons

Les activitats en el últim any, es presenten segon les línies de recerca obertes des de 2004

- a) **Integració de serveis de salut i accés a l'atenció**, amb l'objectiu d'analitzar les organitzacions sanitàries integrades i el seu impacte sobre la continuïtat assistencial, l'eficiència i l'accés i l'equitat del sistema de salut: 2 projectes de recerca en marxa (FIS, i Comissió Europea), un nou projecte europeu per iniciar el 2013.
- b) **Immigració i salut**, amb l'objectiu d'analitzar l'accés i l'atenció a la salut de la població immigrant per millorar l'accés a una atenció sanitària adequada de la població immigrant i facilitar el treball dels professionals sanitaris. Un projecte FIS en l'última fase
- c) **Desenvolupament de mètodes i eines d'avaluació dels serveis sanitaris, tant quantitatius com qualitatius**, per ser aplicats per proveïdors sanitaris, institucions de planificació i avaluació del sistema sanitari i investigadors. Es desenvolupen en el marc dels diversos projectes.
- d) **La participació social en sistemes de salut**. S'analitza l'efectivitat de les polítiques que promouen la participació social en salut per millorar la qualitat dels serveis de salut i els factors condicionants dels serveis i de la població i la seva evolució al llarg del temps. Una tesi doctoral en marxa.

a) Integració de serveis de salut i accés a l'atenció

“La relació entre la continuïtat i la coordinació entre nivells assistencials en diferents entorns sanitaris”, iniciat al 2011, dóna continuïtat al projecte “La continuïtat assistencial a diferents entorns sanitaris a Catalunya”, i es desenvolupa en col·laboració amb BSA, SSIBE, SAGESSA, ICS, Hospital del Mar, PAMEM i Parc Sanitari Pere Virgili, finançat per l'Institut de Salut Carlos III (111.320€ ;PI10/00348).

L'objectiu és identificar els factors de la coordinació assistencial que es relacionen amb una millor continuïtat assistencial percebuda pels usuaris. Consta de tres sub-estudis: (1) elaboració, validació i aplicació d'un conjunt d'indicadors de coordinació entre nivells assistencials, (2) l'anàlisi de la continuïtat i coordinació assistencial des de el punt de vista dels usuaris i professionals dels serveis de salut, basat en entrevistes qualitatives;(3) anàlisi dels elements contextuais i organitzatius que influeixen la coordinació assistencial a les àrees d'estudi i (3) anàlisi comparatiu de continuïtat i coordinació entre nivells assistencials. Les àrees d'estudi són Baix Empordà, Girona i Ciutat Vella (Barcelona).

Durant aquest any, d'una banda, s'ha acabat de definir el conjunt d'indicadors dirigits a mesurar la coordinació entre nivells assistencials i s'ha iniciat el treball de camp necessari per a la validació. D'altra banda, s'han finalitzat les entrevistes a usuaris en les tres àrees d'estudi, elaborat l'informe sobre el Baix Empordà i Girona i iniciat l'anàlisi de les entrevistes de Ciutat Vella. A més, s'han entrevistat als professionals sanitaris d'una de les tres àrees d'estudi.

Ana María Vélez i Claudia Ortiz, becades pel CSC en el marc del conveni amb UPF (4.1), estan realitzant les tesines de Màster en el context d'aquest projecte i Sina Waibel, la tesi doctoral.

“Impacte sobre l'equitat d'accés i la eficiència de les Xarxes Integrades de Serveis de Salut a Colòmbia i Brasil” Equity-LA (www.equity-la.eu), iniciat al 2009 i finançat per la Comissió Europea: FP7 Health (SICA) - subvenció de 1.722.053€, liderat pel SEPPS i amb la col·laboració de l'Institut of Tropical Medicine, d'Amberes (Bèlgica), la Universidad el Rosario (Colòmbia) i la Universidade de Pernambuco, el Centro de Pesquisa Aggeu Magalhães i l'Institut de Medicina Integral Prof. Fernando Figueira (Brasil), va iniciar el seu quart any.

Enguany, s'ha finalitzat l'anàlisi preliminar dels estudis de casos nacionals sobre xarxes integrades de serveis de salut, que inclou: l'anàlisi de les polítiques de xarxes integrades de serveis de salut formulades a cada país; els elements contextuais i organitzatius de les xarxes analitzades; l'accés i la coordinació assistencial a les xarxes des de la perspectiva dels actors principals (gestores, professionals dels diferents nivells assistencials i usuaris); l'acompliment amb relació a l'accés, la qualitat assistencial i la coordinació assistencial (com a proxy de l'eficiència) de pacients amb càncer de mama (CMA) i diabetis mellitus (DM) mitjançant l'anàlisi de registres; i la continuïtat assistencial basat en l'estudi de casos de usuàries portadores de CMA i DM. Així mateix, s'ha avançat amb l'anàlisi comparatiu de les barreres d'accés al continu assistencial i els determinants de l'ús de serveis de salut públics a les àrees d'estudi de Brasil i Colòmbia, mitjançant la aplicació d'una enquesta a 4000 potencials usuaris dels serveis de salut.

En la última fase de l'anàlisi dels casos nacionals, les investigadores principals dels equips de Brasil i Colòmbia (Prof. Rejane Ferreira i Prof. Amparo Mogollón) van realitzar una estància de 3 mesos al CSC. Actualment es treballa en la preparació d'un llibre, recomanacions de polítiques, i 7 articles.

Durant aquest any es va decidir ampliar sis mesos la durada del projecte, amb l'aprovació de la Comissió Europea, per tal de portar a terme les activitats programades amb la qualitat requerida. La nova data de finalització del projecte és el 31 de agost de 2013.

Dues tesis doctoral en marxa: Ana Barragán (Colòmbia) i Irene García (CSC), amb suport de MAE-Muti.

Nou projecte de recerca: **Impacte de les estratègies alternatives d'integració assistencial en el compliment de les xarxes integrades de serveis de salut (RISS) en diferents sistemes de salut d'Amèrica Llatina – Equity-LA II.** Dóna continuïtat l'actual projecte Equity-LA en l'anàlisi de les xarxes integrades de serveis de salut a Amèrica Llatina. El projecte estarà coordinat pel SEPPS i es desenvoluparà, en col·laboració amb 7 països: Bèlgica (Prince Leopold Instituut Voor Tropische Geneeskunde), Colòmbia (Colegio Mayor de Nuestra Señora del Rosario), Brasil (Instituto de Medicina Integral Prof. Fernando Figueira i Fundação Universidade de Pernambuco), Xile (Universidad de Chile), Mèxic (Universidad Veracruzana), Argentina (Universidad de Rosario, Instituto de la Salud Juan Lazarte) i Uruguai (Universidad de la República). La data d'inici del projecte serà l'1 de agost de 2013.

L'objectiu és avaluar l'efectivitat de diverses estratègies en la millora de la coordinació i la qualitat assistencial de patologies cròniques de les xarxes de salut, en diferents sistemes sanitaris. S'implementarà un disseny quasi-experimental per a l'avaluació d'intervencions complexes i d'investigació-acció amb la participació en totes les etapes del projecte de formuladors de polítiques, professionals de salut, gerents, usuaris i investigadors. Amb aquest projecte s'espera contribuir a millorar l'efectivitat dels sistemes de salut, mitjançant la generació d'evidència sobre bones pràctiques d'integració assistencial.

Atesa la complexitat d'aquest macro projecte s'ha començat a preparar la posada en marxa amb l'envio de materials conceptuals i bibliogràfics a tots els equips i l'elaboració de recomanacions per la conformació dels equips i gestió del projecte. Setembre passat es va celebrar una jornada de treball conjunt amb la directora de l'equip mexicà (Universitat Veracruzana) al CSC on es varen tractar els aspectes tècnics i de gestió del projecte.

b) Immigració i salut

“L'accés a l'atenció en salut adequada de la població immigrant des del punt de vista de les polítiques i dels agents implicats” va desenvolupar el seu tercer i últim any. Hi col·laboren SSIBE i està coordinat amb l'Escuela Andaluza de Salud Pública, finançat per l'Institut de Salud Carlos III (subvenció de 74.415€).

L'objectiu és analitzar les condicions que influeixen en l'accés a l'atenció en salut de qualitat de la població immigrant des de les polítiques de salut i dels agents principals per a contribuir a la seva millora. Durant el 2012 es va finalitzar l'anàlisi comparatiu dels elements de les polítiques sanitàries de l'Estat, Catalunya i

Andalusia, dirigides a la població immigrant que influeixen en l'accés a l'atenció i es va avançar amb l'estudi qualitatiu basat en entrevistes individuals a personal sanitari i usuaris immigrants per analitzar, a partir de les seves percepcions i opinions, els elements que influeixen l'accés a l'atenció sanitària de qualitat de la població immigrant. Actualment s'estan preparant 2 dels 8 articles acordats amb els resultats comparatius de Catalunya i Andalusia des de la perspectiva de professionals i usuaris i s'ha sotmès un article sobre l'anàlisi de les polítiques.

c) Desenvolupament de mètodes i eines per l'avaluació dels serveis de salut

S'han elaborat dos instruments innovadors per a l'avaluació de xarxes integrades de serveis de salut:

a) un conjunt **d'indicadors per mesurar la coordinació entre nivells assistencials generals i centrats en patologies cròniques**, en el marc del projecte: "La relació entre continuïtat i coordinació entre nivells assistencials en diferents entorns sanitaris". S'ha publicat el document de treball a la web, amb l'objectiu de començar a fer-ne difusió;

b) un conjunt de 52 **indicadors per analitzar l'eficiència global, accés, coordinació i qualitat**, en el marc del projecte europeu Equity-LA.

Aquests instruments, s'han aplicat a Catalunya, Colòmbia i Brasil i es podran utilitzar també a altres entorns nacionals e internacionals.

S'ha fet la segona validació del qüestionari CCAENA per tal de avaluar les propietats psicomètriques de les escales del qüestionari en una mostra amplia d'usuaris. Des del departament de salut del País Basc, ens han contactat perquè estan interessats en fer servir el Qüestionari CCAENA en la seva enquesta de salut.

d) La participació social en sistemes de salut.

S'ha analitzat l'efectivitat de les polítiques que promouen la participació social en salut per millorar la qualitat dels serveis de salut i els factors condicionants dels serveis i de la població i la seva evolució al llarg del temps a Brasil i Colòmbia. S'ha desenvolupat un instrument per mesurar els nivells de participació i les actituds de la població. Inicialment va rebre fons europeus. Aquest any, s'han publicat dos articles i s'ha enviat un tercer.

Cerca de fons de recerca

Finançament de projectes de recerca

Es va presentar i guanyar una proposta de recerca a la Comissió Europea dins la convocatòria en salut del 7è Programa Marc, pel desenvolupament del projecte "*L'impacte de distintes estratègies d'integració sobre l'acompliment de les Xarxes Integrades de Serveis de Salut (RISS) en diferents sistemes de salut de Amèrica Llatina*" Equity-LA II.

Es va presentar una proposta al FIS 2012 per al desenvolupament del projecte "Impacto de la crisis económica sobre el acceso y la calidad de la atención en salud de poblaciones vulnerables en dos CCAA" en col·laboració amb SSIBE i la Escuela Andaluza de Salud Pública. La proposta va ser rebutjada, així com la seva al·legació. S'ha decidit reformar la proposta per tal de convertir-la en un projecte europeu i optar a fons de finançament de la CE.

Finançament de recursos humans

S'han enviat dues sol·licituds a AGAUR, a) per a la contractació del personal investigador novell (FI-DGR 2012). Denegada i b) per estàncies de recerca a l'estranger. Pendent de resolució.

També s'ha enviat una sol·licitud d'ajuda per contracte de formació en recerca Río Hortega per a professionals que hagin finalitzat el període de FSE. La proposta va ser rebutjada perquè l'equip investigador no va assolir la puntuació de tall, posant de relleu la necessitat de publicar en revistes d'alt impacte.

2. Divulgació de coneixement: presència en fòrums nacionals i internacionals

Per a la divulgació de coneixement s'han organitzat les sessions tècniques del CSC, participat en seminaris, elaborat articles i presentat comunicacions a congressos, alimentat la pàgina web del CSC, butlletí i flash, actualitzat la pàgina del SEPPS, participat en cursos i organitzat de diversos cursos

Seminaris nacionals i internacionals

Organització de les **sessions tècniques mensuals** a la seu de CSC, amb una assistència sostinguda de professionals del món de la sanitat catalana, 40 assistents de mitjana (Taula 1). Amb dos sessions destinades a presentació dels resultats: a) *Indicadors para mesurar la coordinació entre nivells assistencials en diferents entorns sanitaris*, el 20 de juny i b) *Xarxes integrades de serveis de salut en diferents entorns*, 20 de desembre.

Organització i participació en el **II Seminari nacional sobre l'accés i la coordinació en xarxes de serveis de salut**, 15 de maig de 2012, Recife (Brasil) amb la presentació des resultats del projecte Equity LA i assistència d'experts nacionals i representants de les institucions locals i la Secretaria de Salut de Pernambuco.

Participació en la **Reunió d'experts en integració i coordinació assistencial de l'OMS** en juliol 2012 en Londres, sobre integració assistencial, organitzada per l'oficina regional europea de l'Organització Mundial de la Salut per discutir el document conceptual que prepara sobre atenció integrada.

Participació en **Second meeting of the steering committee, organitzat per la Federació Austríaca de les Institucions de Seguretat Social**, a Viena, per tal de establir una línia de base per avaluar l'impacte de les reformes que sobre la coordinació entre l'atenció primària i especialitzada.

Participació en la **Jornada de treball sobre recerca, intervenció i formació en l'àmbit de la diversitat cultural, la vulnerabilitat social i la salut** organitzat per el Grup GRAFO de la UAB i l'IES, 9 de novembre de 2012, Barcelona, amb la presentació dels principals resultats de la línia de recerca de immigració i salut.

Articles i comunicacions a congressos

Enguany s'han elaborat 12 articles, dels quals 8 han estat publicats (o aprovats) i 4 articles encara estan en revisió i s'ha publicat una carta al director: La majoria sobre la integració assistencial i el seus resultats a Catalunya i els instruments de mesura, però també sobre accés a l'atenció en salut en diferents sistemes de salut d'Amèrica Llatina i les polítiques de participació social. S'han presentat comunicacions a congressos internacionals (4) i nacionals (1) (El llistat es troba a l'annex 1)

Pàgina web del SEPPS

S'actualitza la pàgina amb notícies, publicacions i projectes del SEPPS (www.consorci.org/accessos-directes/servei-destudis).

Divulgació d'informació sobre cursos, congressos, jornades i seminaris mitjançant la pàgina web, els butlletins, el flash i les comissions.

Organització de cursos de formació continuada organitzats per a la **Unió Consorci Formació**, per a les entitats associades i altres entitats del sector, i per a altres institucions del sector sanitari català: Diplomats en Sanitat de IIES i en diversos Màsters de projecció nacional i internacional (UAB, ICEI).

3. Assessoria sobre recerca i política sanitària

Durant el 2012 s'ha donat suport a la direcció del CSC, associats, patronal, i empreses, amb el desenvolupament de la comissió qualitativa, proporció d'informació i assessoria i col·laboració amb diversos projectes del CSC, com ara:

Comissió de Recerca Qualitativa

S'ha mantingut com un espai consolidat i de reunió per als centres associats i col·laboradors, que volen desenvolupar els seus coneixements i habilitats en recerca qualitativa. Enguany es van realitzar cinc sessions, amb una participació mitja de 15 persones. Els continguts es resumeixen en la taula 2.

Es va discutir la possibilitat de promoure des de la comissió projectes multicèntrics en àrees d'interès comú dels centres associats.

En aquest context, entre d'altres, s'està assessorant a un grup professionals del Parc Taulí en el disseny d'un protocol de recerca qualitativa, sobre percepció i necessitats d'atenció al final de la vida de població marroquí.

Col·laboració amb OPS/OMS

Durant l'any 2012 el SEPPS va continuar amb la direcció tècnica del projecte *Desenvolupament de Manuals de suport pel desenvolupament de xarxes integrades de serveis* realitzat en col·laboració amb l'Organització Panamericana de la Salut (OPS), dins la iniciativa de les Amèriques. Es van finalitzar i entregar els manuals, elaborats per experts del tema al sector sanitari català i llatinoamericà. SEPPS es va encarregar de l'elaboració de dos dels manuals. Estem a l'espera de la seva publicació en format virtual.

Contactes amb OPS per iniciar el procés de formalitzar la posició com a centre col·laborador amb OPS/OMS

Igualment va iniciar contactes amb OMS Europa per col·laborar en el àmbit del desenvolupament de les xarxes integrades de serveis de salut a Europa. En aquest context es va participar en el seminari d'experts de Londres i es va fer contribucions al document d'OMS sobre integració assistencial. S'estan discutint col·laboracions per al pròxim any, incloent l'estada de 4 mesos de Sina Waibel a Copenhaguen.

Col·laboració amb UCf

Per donar resposta a la demanda d'UCf, s'ha fet la transformació del curs introductori en recerca qualitativa, en un curs modular, amb tres nivells introductori, intermedi i avançat, dirigits als professionals de salut de les entitats associades al CSC.

A més a més, també s'està col·laborant en la elaboració d'un curs sobre coordinació assistencial, ofert per UCf, i coordinat des del Parc Sanitari Pere i Virgili

Suport bibliogràfic

Proporció de suport bibliogràfic a alguns associats, direcció, patronal i a Consultoria i Gestió sobre temes diversos relacionats amb les àrees de treball de SEPPS, com ara coordinació assistencial, organitzacions sanitàries integrats, sistemes de salut e diferent països, atenció a la població immigrant, etc.

Avaluació de les implicacions del decret 16/2012

Es va analitzar les implicacions del Decret 16/2012 per a l'accés a l'atenció de la població immigrant per encàrrec de la direcció.

Agència d'Informació, Avaluació i Qualitat en Salut (AIAQS)

Es va analitzar i fer aportacions a l'instrument desenvolupat per l'Observatori Català de Gestió Sanitària per avaluar la qualitat dels projectes innovadors presentats.

4. Col·laboració inter-institucional: universitats, xarxes

4.1 Universitats

Beques CSC al Màster de Salut Pública de la Universitat Pompeu Fabra

Dins el conveni de CSC amb la Universitat Pompeu Fabra per concedir beques a estudiants del Màster de Salut Pública, per promoure la formació en salut pública com a estratègia de recolzament a la gestió de serveis sanitaris. El SEPPS s'encarrega de mantenir la relació amb la Universitat Pompeu Fabra, la selecció i posterior supervisió del treball de recerca dels becaris. També participa ocasionalment en els tribunals d'avaluació de tesines.

Durant aquest any, les dues becàries del Màster (2012-2013), Ana María Vélez (llicenciada en biologia) i la Claudia Ortiz (llicenciada en medicina) han desenvolupat i presentat els seus protocols d'estudi i han començat amb el treball de camp.

Ana María Vélez: "*Análisis de la coordinación en diferentes redes de servicios de salud en Cataluña: un estudio de casos*" es un estudi de casos, descrivint el context i els elements interns de la coordinació assistencial en diferents entorns de salut a Catalunya (Girona i Ciutat Vella a Barcelona). Va iniciar la revisió de documentació a l'Hospital del Mar, PAMEM i l'ICS i per l'any vinent continuarà amb la revisió a l'ICS.

Claudia A. Ortiz: "*Análisis de la coordinación asistencial entre niveles en diferentes entornos sanitarios del sistema público de salud de Cataluña*". Analitzarà la coordinació assistencial en tres entorns sanitaris de Catalunya mitjançant el càlcul d'indicadors que requereixen auditoria de registres clínics (Baix Empordà, Girona i Ciutat Vella a Barcelona). El gener iniciarà la recollida de dades.

Col·laboració amb grups de recerca d'UPF

Centro de Investigación en Salud Laboral (CISAL) de la UPF. Director F.G. Benavides, en l'àmbit de la salut laboral i immigració.

Grup d'Investigació sobre Desigualtats en Salut (GREDS). Director Joan Benach, en l'àmbit de la participació i salut laboral.

Universitat Autònoma de Barcelona

En el marc del Conveni de col·laboració institucional acadèmica i científica amb la Universitat Autònoma de Barcelona hem desenvolupat activitats de docència sobre recerca qualitativa i sistemes de salut en el Màster en Salut Internacional i Cooperació i el Màster en Cronicitat i Dependència.

Institut d'Estudis de la Salut

Participació en la formació del Diplomateu de Sanitat, de l'Institut d'Estudis de la Salut, amb classes de metodologia de recerca qualitativa.

London School of Economics and Political Sciences

Com part de l'estratègia de buscar col·laboracions amb centres europeus per projectes de recerca futurs, Sina Waibel va fer una estada de tres mesos a la London School of Economics and Political Science (LSE). Durant l'estada ha treballat Dra. Sarah Thomson sobre l'anàlisi de la continuïtat assistencial, com també ha col·laborat en l'elaboració d'una proposta d'avaluació de la coordinació assistencial al sistema de salut d'Austria, que recull aportacions del SEPPS al temacom ara els marcs conceptuals per a l'anàlisi de la coordinació i continuïtat assistencial, i els diversos instruments d'avaluació desenvolupats a la unitat.

Durant l'estada també va establir contacte amb el King's Fund i s'està valorant la possibilitat de realitzar comparacions entre les experiències d'integració assistencial a Regne Unit i Catalunya.

4.2 Participació en xarxes de recerca internacionals/nacionals

Comissió Europea

En el marc del projecte FIS de coordinació i continuïtat, el SEPPS està impulsant el Grup d'Avaluació de la integració assistencial (GAIA), conformat per les entitats associades que participen en el projecte i que presentarà una per participar en l'Invitation for Commitments to the Action Plans of the European Innovation Partnership on Active and Healthy Ageing (EIP AHA), que permetrà donar visibilitat a les experiències en integració assistencial dels associats.

El SEPPS va participar en la definició del Programa de treball en salut 2013 de la Comissió Europea del 7è Programa Marc, mitjançant una consulta realitzada pel representat a Espanya. Amb aquesta participació s'espera que la propera convocatòria inclogui finançament per a projectes de recerca relacionats amb les àrees d'interès del CSC i el seus associats.

Xarxa de Recerca en Immigració i Salut, CIBERESP

El SEPPS participa, des del 2011, en el programa de recerca de salut i immigració, xarxa. Aquesta xarxa que es desenvoluparà en el marc del CIBERESP, es va crear amb l'objectiu d'aglutinar experiències i esforços en recerca. Durant aquest any es van participar en diverses reunions amb l'objectiu principal de consensuar el pla de treball del subprograma de Immigració i Salut, definir activitats i identificar el/s projecte/s per poder realitzar conjuntament entre els diversos equips.

SESPAS/EUPHA

Hem publicat un article en l'informe SESPAS 2012, sobre integració assistencial

SEPPS ha liderat la candidatura guanyadora conjunta del CSC i l'Escuela Andaluza de Salut Pública per organitzar el 5è **congrés Europeu sobre Immigració i Salut**, que es celebrarà a Granada el **2014** i del que CSC, mitjançant el SEPPS, serà el responsable científic.

Red IDESAL

Membres d'aquesta xarxa en la qual hi participen institucions i individus interessats en el desenvolupament de sistemes públics de salut a Amèrica Llatina. Hi estan representats quasi tots els països de Amèrica Llatina i a nivell Europeu; Bèlgica i Espanya.

5. Formació de personal

El SEPPS dóna suport a la formació del seu recursos humans, promovent la realització de doctorats dins les línies de recerca i en els programes de Doctorat en Salut Pública de la Universitat Autònoma de Barcelona i de

la Universitat Pompeu Fabra i també dona suport a centres associats, quan demanat. Aquest any s'ha defensat una tesi doctoral desenvolupada en col·laboració amb Parc Salut Mar. En elaboració 7 (Annex).

Annexos

Articles i comunicacions

Aller MB, Vargas I, Waibel S, Coderch J, Sánchez-Pérez I, Colomé LI, Llopart JR, Ferran M, Vázquez ML. A comprehensive analysis of patients' perceptions of continuity of care and their associated factors. **Int J Qual Health Care**. DOI: 10.1093/intqhc/mzt010

Aller MB, Vargas I, Waibel S, Coderch-Lassaletta J, Sánchez-Pérez I, Llopart JR, Colomé LI, Ferran M, Garcia-Subirats I, Vázquez ML. Factors associated to experienced continuity of care between primary and outpatient secondary care in the Catalan public healthcare system. **Gac Sanit**. 2012; DOI: 10.1016/j.gaceta.2012.06.011.

Aller MB, Vargas I, Vázquez ML. Available tools to comprehensively assess continuity of care from the patients' perspective. **J Clin Epidemiol**. 2012; 65(5): 578-579.

Vargas I, Vázquez ML, Unger JP, Mogollón-Pérez AS. Effects of managed care mechanisms on access to healthcare in Colombia: results from a qualitative study. **Int J Health Plann Mgmt** 2012; DOI:10.1002/hpm.2129.

Vázquez ML, Vargas I, Nuño R, Toro N. Organizaciones sanitarias integradas y otros ejemplos de colaboración entre proveedores. Informe SESPAS 2012. **Gac Sanit**. 2012; 26(S): 94-101.

Waibel S, Henao D, Aller MB, Vargas I, Vázquez ML. What do we know about patients' perceptions of continuity of care? A meta-synthesis of qualitative studies. **Int J Qual Health Care**. 2012; 24(1):39-48.

Vanderlei LC, Vázquez ML. Mortalidade infantil evitável e barreiras de acesso à atenção básica no Recife, Brasil. **Rev Saude Publica** 2012 (in press).

Delgado ME, Vázquez ML. Changes in awareness and utilization of social participation mechanisms of the Colombian healthcare system in the last 10 years. Delgado ME, Vázquez ML. **Int J Health Serv**. 2012; 42(4): 695-718.

Delgado ME, Vázquez ML Awareness of the healthcare system and rights to healthcare in the Colombian population. **Gac Sanit**. 2013. <http://dx.doi.org/10.1016/j.gaceta.2012.11.012>

Aller MB, Colomé JM, Waibel S, Vargas I, Vázquez ML. A first approach to differences in continuity of care perceived by immigrants and natives in the Catalan public healthcare system. Enviat a Int J Env Res Public Health.

Vázquez ML, Terraza-Núñez R, S-Hernández S, Vargas I, Bosch L, González A, Pequeño S, Cantos R, Martínez JI, López LA. Are migrants health policies aimed at improving access to quality healthcare? An analysis of Spanish policies. Enviat a Health Policy.

Waibel S, Gusmão R, Henao D, Aller MB, Vargas I, Vázquez ML. The performance of integrated healthcare networks: analysis of continuity of care from the COPD patient's perspective. En revisió a Health Policy.

Waibel S, Aller MB, Vargas I, Vázquez ML. COPD care coordination in integrated healthcare networks: the health professionals' perception. Enviat a Int J Qual Health Care.

Comunicacions a congressos nacionals (1) e internacionals (4)

Mogollón A. El caso Equity-LA. Seminario Experiencias Colombianas en el desarrollo de Proyectos FP7. Universidad del Rosario, Bogotá, agosto 2012.

León G. Problemas de la coordinación asistencial en redes integradas de servicios de salud. 2º Congreso Internacional de Sistemas de Salud. Pontificia Universidad Javeriana, Bogotá, octubre 2012.

5th European Public Health Conference. All inclusive Public Health (EUPHA). 7-10 novembre 2012, Malta

Garcia-Subirats I, Vargas I, Mogollón AS, de Paepe P, Ferreira da Silva MR, Unger JP, Vázquez ML. Access barriers of healthcare in the health systems of Brazil and Colombia. Eur J Public Health. 2012; 22(suppl.2): 138.

Terraza-Núñez R, S-Hernández S, Pequeño S, López LA, Vargas I, López D, Bosch L, Ruiz A, Vázquez ML, Martínez JI. Immigrants' perceptions of factors that influence access to quality healthcare in Spain, 2011-2012. Eur J Public Health. 2012; 22(suppl.2): 292-293.

XXX Reunión Científica de la Sociedad Española de Epidemiología. Epidemiología en tiempos de crisis. Haciendo sostenible el sistema de salud. Santander, 17-19 octubre 2012

Vargas-Leguas H, Aller MB, Coderch J, Farré J, Llopart JR, Colomés LI, Calero S, Vargas I, Vázquez ML. Elaboración de indicadores de coordinación asistencial entre niveles de atención: un desafío necesario. Gac Santit 26;(suppl.3): 200.

4th Conference on Migrant and Ethnic Minority Health in Europe FACTS BEYOND FIGURES. Communi-Care for Migrants and Ethnic Minorities. Milan 21-23 junio 2012

Sánchez S, Terraza-Núñez R, López LA, Pequeño S, López D, Bosch L, Vargas I, Vázquez ML, Martínez JI, Ruiz-Azarola A. Access to quality healthcare in Spain: the immigrants' voices. 4th Conference on Migrant and Ethnic Minority Health in Europe, Milan, 21-23 June 2012.

Terraza-Núñez R, S Hernández S, Pequeño S, López LA, Vargas I, López D, Bosch L, Vázquez ML, Martínez JI. Health personnel views of migrants' access to healthcare in Spain. 4th Conference on Migrant and Ethnic Minority Health in Europe, Milan, 21-23 June 2012.

Sessions tècniques del 2012

Data	Continguts	Responsable
19/01	El moment actual, una oportunitat per a la reorientació del sistema sanitari?	Roser Fernández, Departament de Salut, Jaume Padròs, Col·legi de Metges de Barcelona i J.Manuel Freire, Escuela Nacional de Sanidad.
23/02	Deslligar a l'ancià. Centre lliures de subjeccions	Antonio Burgueño, Confederación Española de Organizaciones de Mayores
22/03	eConsulta: l'atenció virtual a l'àmbit de l'atenció primària	Mireia Fàbregas, EAP Marina i Sebastià Calero, Institut Català de Salut.
26/04	Protocol de protecció de la maternitat en l'àmbit sanitari i sociosanitari	Eduard Gaynés, i Nacho Álvarez, Mancomunitat Sanitària de Prevenció.
24/05	Tendències en el desenvolupament de les professions sanitàries	Olinda Ania Lafuente, Institut d'Estudis de la Salut.
20/06	Indicadors per a l'avaluació de la coordinació assistencial entre nivells sanitaris d'atenció dins de les organitzacions sanitàries	Marta Aller, Ingrid Vargas , M Luisa Vázquez, SEPPS - CSC.
22/10	Es pot gestionar la despesa farmacèutica en MHDA?	Lluís Segú, Consultoria - CSC
20/12	Xarxes integrades de serveis de salut en diferents sistemes sanitaris. Experiències de Colòmbia i Brasil	Amparo Mogollón, Universitat del Rosario de Colòmbia, Rejane Ferreira, Universitat de Pernambuco, Ingrid Vargas, i M. Luisa Vázquez, SEPPS - CSC

Continguts de la Comissió de Recerca Qualitativa

Data	Continguts	Responsable
16/02	Anàlisi de continguts	Laia Ollé, Grup d'Investigació sobre Desigualtats en Salut (GREDS) UPF
	Caracterització de la interacció entre els delegats de prevenció i els treballadors, en l'àmbit de la salut laboral a Catalunya	Laia Ollé, Grup d'Investigació sobre Desigualtats en Salut (GREDS). UPF
19/04	L'entrevista individual	Macarena Cabrera, Corporació Sanitària Parc Taulí
	Conocer las actitudes, expectativas creencias y ritos al final de la vida en la población inmigrante de origen marroquí	Pilar Salas, Corporació Sanitària Parc Taulí
28/06	Etnoepidemiologia	Constanza Jacques, Agència de Salut Pública de Barcelona
	Acceso a los servicios de salud desde la perspectiva cualitativa y cuantitativa	Ingrid Vargas, SEPPS - CSC
27/09	Investigació-acció	Sina Waibel, SEPPS - CSC
	Hombres que tienen sexo con hombres: ¿De aquellos tabúes estos riesgos?	Constanza Jacques, Agència de Salut Pública de Barcelona
27/11	Meta-síntesi	Maria Rubio, Parc Sanitari Sant Joan de Deu
	Factores que influyen en la implementación de actividades preventivas y de promoción de la salud en la atención primaria: metasíntesis cualitativa"	Ana Fernández Sánchez i la Maria Rubio, Parc Sanitari Sant Joan de Deu

3. Tesis doctorals

Presentades

Burón A. Tesis: Barreras de acceso a la atención de la población inmigrante en Catalunya (Directors: F Cots, ML Vázquez, X Castells). Universidad Autónoma de Barcelona.

Tesis en elaboració

Aller MB. La continuïtat assistencial percebuda pels usuaris del sistema català de salut. (Directora: I. Vargas i M.L. Vázquez). Barcelona: Universitat Autònoma de Barcelona.

Waibel S. La continuidad entre niveles asistenciales en diferentes entornos sanitarios en Cataluña desde la perspectiva de los pacientes: un estudio cualitativo. (Directora: ML Vázquez). Barcelona: Universitat Autònoma de Barcelona

Garcia I. Barreres d'accés, determinats de la utilització i de salut a Colòmbia i Brasil: Projecte Equity-LA. (Directores: ML Vázquez i C.Borrell) Barcelona: Universitat Pompeu Fabra. Beca: MAE-Mutis

Henao D. Coordinación asistencial y cultura organizativa en las organizaciones sanitarias integradas de Cataluña. (Directora: ML Vázquez). Barcelona: Universitat Autònoma de Barcelona.

Terraza R. Atenció a la salut dels immigrants: de les polítiques a les necessitats percebudes pel personal responsable en la pràctica diària. (Directora: ML Vázquez). Barcelona: Universitat Autònoma de Barcelona.

Pequeño S. Tesis: El acceso a la atención adecuada en salud de la población inmigrante en Cataluña. (Directora: ML Vázquez). Barcelona: Universitat Autònoma de Barcelona.

Barragán A. Analysis of equity of access and factors determining access to health care services in Bogotá and Soacha, Colombia" (Directores: ML Vázquez, Mogollón A.). Universitat Pompeu Fabra. Beca: ERACOL.